

จดหมายข่าว

เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๗ ประจำเดือน เมษายน ๒๕๕๕

วันสงกรานต์

๑๓ - ๑๕ เมษายน

สรงน้ำพระ

รดน้ำ ขอพรผู้ใหญ่

ปล่อยนก ปล่อยปลา

ปก. ปอกกล่าว

สวัสดิ์ครับ พบกันอีกแล้วนะครับสำหรับจดหมายข่าวเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำเดือนเมษายน ๒๕๕๕ ถือเป็นเดือนที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายวันที่ได้ยวนะครับ อย่าเที่ยวฉลองเพลินจนลืมงานที่ต้องรับผิดชอบกันนะครับ และช่วงหยุดยาวนี้หลาย ๆ ท่านคงถือโอกาสนี้กลับไปทำบุญบ้านเกิดเนื่องในวันสงกรานต์ และวันครอบครัวกันนะครับ ซึ่งในความคิดเห็นส่วนตัวเชื่อว่าสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นสถาบันที่เป็นจุดเริ่มต้นของคน ๆ หนึ่ง ถือว่าพ่อแม่เป็นครูคนแรกของเรา ฉะนั้น การให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวผมมองว่าเป็นเรื่องที่เราทุกคนควรตระหนักและให้ความใส่ใจในะครับ เพราะตัวผมเองก็คงกลับบ้านต่างจังหวัดไปเยี่ยมพ่อแม่ และญาติพี่น้องที่เคารพและมีพระคุณครับ

สาเหตุที่นำเสนอเรื่องนี้ในบทบรรณาธิการฉบับนี้ เพราะมองว่าสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานแรกสุด และมีความสำคัญยิ่งของสังคม เพราะเป็นสถาบันขั้นมูลฐานที่เป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันทั้งหลาย ในสมัยก่อนนั้นสถาบันครอบครัวทำหน้าที่เป็นทั้งสถาบันการศึกษา สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันการปกครอง ฯลฯ หรืออธิบายได้ว่า สถาบันครอบครัวทำหน้าที่ให้การศึกษาและความรู้ นอกจากนั้นยังทำหน้าที่ในด้านเศรษฐกิจ และปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนสมาชิกของครอบครัวให้เป็นพลเมืองที่ดี แต่ในปัจจุบันสถาบันการศึกษา และสถาบันเศรษฐกิจได้เข้ามามีบทบาทปฏิบัติหน้าที่แทนสถาบันครอบครัว ในด้านการให้การศึกษาแก่สมาชิกของสังคม และผลิตเครื่องอุปโภคและบริโภคขึ้นจำหน่ายแก่สมาชิกในสังคม บทบาทในด้านดังกล่าวของสถาบันครอบครัวจึงลดน้อยลงไป แต่อย่างไรก็ตามเราทุกคนควรให้ความสนใจและใส่ใจต่อคนในครอบครัวเรานะครับ ทำทุกอย่างในวันนี้ให้ดีที่สุดก่อนที่จะเราจะไม่มีโอกาส ชีวิตคนเรานี้สั้นนะครับ...

ก่อนจากกันฉบับนี้ ขอให้ทุกท่านเที่ยวสงกรานต์กันอย่างมีความสุขนะครับ... แล้วพบกันฉบับหน้า
นะครับ

คุณธรรม นำทาง ปลูกฝังความดีที่ครอบครัว

ที่มา : วารสารคุณธรรม

เราได้ยินอยู่เสมอว่า “คุณงามความดีต้องเริ่มต้นที่ครอบครัว” เพราะครอบครัวคือ โลกใบแรกที่จะหล่อหลอมปลูกฝังบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรม ในใจอกงามไปพร้อมๆ กับการเจริญเติบโตของเด็ก แต่ท่ามกลางสภาวะสังคมที่แปรปรวนไม่แน่นอน พ่อแม่จำนวนมากอาจกำลังตั้งคำถามกับตัวเองว่า “แล้วเราจะสอนลูกให้ดีได้อย่างไร”

ข้อคิดและคำแนะนำต่อไปนี้ ได้รับรวบรวมมาจากบุคคลหลากหลายวงการ อาจจะมีสักหนึ่งอันหรือหลายๆ ประเด็นที่ช่วยจุดประกายให้กับครอบครัวของคุณค่ะ

พระไพศาล วิสาโล

⁶⁶ เวลาพูดถึงหลักธรรมคำสอนทางศาสนา หรือพูดถึงเรื่องคุณธรรม พ่อแม่จะรู้สึกเกร็ง เพราะรู้สึกว่าตนเองไม่มีความรู้ ไม่รู้จะเอาเรื่องอะไรบ้าง ดังนั้น อยากพูดถึง “หลักธรรมพื้นฐานที่สำคัญสำหรับในยุคปัจจุบัน” ได้แก่ ต้องส่งเสริมให้เขารู้จักคิดถึงคนอื่น เพราะเวลานี้เด็กคิดถึงตัวเองมาก คิดจนกระทั่งว่าไม่สนใจแม้แต่พ่อแม่หรือพี่น้อง มีปัจเจกบุคคลสูง จนกระทั่งเสียสละเพื่อพ่อแม่หรือพี่น้องไม่ได้ เพราะพ่อแม่ไม่ได้สอนให้ลูกรู้จักคิดถึงคนอื่น

ต้องให้เด็กตระหนักว่า ความไม่ติดวัตถุมันดีกว่า เวลานี้เด็กคิดอย่างเดียวเลยว่า ความสุขเกิดจากวัตถุ เกิดจากการเสพการบริโภค ถ้าเด็กเขาคิดได้แค่นี้จะมีความสุขเลย เพราะชีวิตเขาอยากมีอยากได้อยู่ตลอดเพราะไม่ได้ตระหนักถึงความสุขที่เกิดจากการให้ ความสุขที่เกิดจากการทำสิ่งที่ดีที่ยากก็มี ความสุขที่เกิดจากการได้อยู่กับธรรมชาติ หรือความสุขที่เกิดจากใจที่สงบก็มี แต่เวลานี้เด็กเขาไม่มีโอกาสที่จะรับรู้ตรง ประสบการณ์ตรงนี้เพราะพ่อแม่ให้แต่วัตถุ ถ้าพ่อแม่ให้หรือว่าครูสอนให้เขาพบความสุขที่ไม่ยึดกับวัตถุ เขาจะเห็นสิ่งอื่นที่มีคุณค่าต่อชีวิต

สอนให้รู้จักฟังความเพียร คนไทยเวลานี้ไม่ค่อยฟังความเพียรเพราะเราชอบทางลัด นี่คือเหตุว่า ทำไมอธิบายมุข เช่น การพนัน หวยถึงระดับ รวมทั้งการคอร์รัปชันและการฟังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อยากรวบแต่ไม่ยากทำงาน ไม่อยากเหนื่อย ตรงนี้จะต้องทำให้เขาเชื่อมั่นในความคิดของตัวเอง ไม่ไปฟังสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือว่าทางลัดสุดท้าย คือต้องให้เด็กได้เห็นความแตกต่างของความถูกต้องกับถูกใจว่าต่างกันอย่างไร อย่าเอาชีวิตไปฝากไว้กับความถูกต้องแต่ให้ดูความถูกต้องเสมอ ⁹⁹

นิทานเรื่อง

แม่ครัวคนใหม่กับผู้ช่วย

ณ บ้านสวนแห่งหนึ่ง สัมโอกับมะขามสองพี่น้องจอมซน และองุ่นซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกับเด็กทั้งสอง มาเยี่ยมคุณตา กับคุณยายในช่วงปิดเทอม องุ่นเป็นเด็กเรียบร้อย และชอบช่วยคุณยายทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ส่วนสัมโอกับมะขามเป็นเด็กซุกซน โดยเฉพาะเด็กชายมะขามที่มีนิสัยเกเรชอบแกล้งสัตว์เลี้ยงของคุณยายเป็นประจำ

“มะขาม วันนี้เราทำอะไรสนุกๆ ทำดีกว่า” สัมโอผู้เป็นพี่สาวกล่าวชวนน้องชาย

“เล่นอะไรดีล่ะ...เออ เราเอาถุงพลาสติกไปมัดปลายทางเจ้าตูบ มันจะได้ไล่จับทางตัวมันเองไง” มะขามออกความคิดเห็นซึ่งสัมโอก็เห็นด้วย แต่ก่อนจะไปวิ่งเล่นทั้งสองก็นึกได้ว่าควรจะชวนองุ่นไปเล่นด้วย

ในห้องครัว องุ่นกำลัง่วนอยู่กับการช่วยคุณยายล้างผัก

“องุ่นไปวิ่งเล่นกันไหม” สัมโอเอ่ยชวน

“ฉันก็อยากนะ แต่ขอช่วยคุณยายทำกับข้าวก่อนได้ไหม คุณยายกำลังสอนเจียวไข่อยู่พอดี เธอสองคนมาช่วยกันไหมล่ะจะได้เสร็จไวๆ” องุ่นชวน

เมื่อเห็นทั้งสองโผล่หน้าเข้ามา คุณยายจึงชักชวนให้มาช่วยทำกับข้าว แต่สองพี่น้องทำเฉไฉ มะขามอ้างว่าตนเองเป็นเด็กผู้ชายไม่ถนัดทำกับข้าว ส่วนสัมโอก็บอกว่าตนเองทำงานบ้านแบบนี้ไม่เป็น พุดจบสองพี่น้องก็วิ่งลงจากบ้านไปอย่างรวดเร็ว

“เฮ้อ...สองคนพี่น้องนี่วิ่งเล่นกันทั้งวัน แล้วองุ่นไม่ออกไปเล่นบ้างเหรอลูก” คุณยายหันมาถามองุ่น

“ก็อยากไปอยู่เหมือนกัน แต่ช่วยคุณยายเสร็จแล้วหนูค่อยไปก็ได้ค่ะ” องุ่นตอบอย่างสุภาพ

“ดีแล้วจะ การช่วยเหลืองานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ก็ถือว่าเป็นการทำความดีอย่างหนึ่ง เด็กที่ทำความดีก็จะได้เจอสิ่งดีๆ อีกอย่างเวลายุายไม่อยู่ หนูจะได้ทำอาหารง่ายๆ กินเองได้ยังงั้นล่ะจ๊ะ”

พุดจบคุณยายก็สอนให้องุ่นเจียวไข่ โดยให้ตอกไข่ใส่ชามปรุงรสด้วยน้ำปลา แล้วใช้ส้อมตีไข่จนเข้ากัน จากนั้นคุณยายก็ตั้งกระทะบนเตา เติมน้ำมันพืชลงเล็กน้อย พอน้ำมันร้อนได้ที่คุณยายก็ให้องุ่นเทไข่ลงไป และสอนให้องุ่นใช้ตะหลิวกลับด้านให้ไข่สุกเหลืองทั่วกัน

นิทาน

“ทำดีตามคำพ่อ”

นิทานปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม
อันไพเราะมาจาก พระบรมราโชวาท

“เก่งมากลูก เสร็จแล้วก็ตักใส่จานได้เลย” คุณยายกล่าวชม องุ่นอมยิ้มรับด้วยความภูมิใจ

หลายวันผ่านไป สัมโอกับมะขามก็ยังสนุกสนานกับการเล่นสนุกในสวน บางวันแกล้งหมา บางวันแกล้งแมว ส่วนองุ่นก็จะช่วยคุณยายทำกับข้าวให้เสร็จก่อนไปเล่นเสมอ จนกระทั่งเช้าวันหนึ่งคุณตาคุณยายมีธุระในเมือง เด็กๆ ทั้งสามต้องอยู่กันโดยลำพัง

“พี่สัมโอ มะขามหิวข้าว...หิวข้าว พี่ทำกับข้าวให้หน่อยสิ” มะขามเริ่มงอแงด้วยความหิว

“โฮ...พี่ทำเป็นทีไหน ตอนนี้พี่ก็หิวเหมือนกัน คุณยายยังไม่กลับมาเลย ทำยังไงดีล่ะ” สัมโอตอบน้องชายและบ่นพึมพำ เบิ่ง! เบิ่ง!...เบิ่ง! เบิ่ง! เสียงกระแทกกับตะหลิวกระทบกันดังมาจากห้องครัว ทั้งสองรีบวิ่งไปดู

“หิวหรือยังทั้งสองคน วันนี้คุณตา กับคุณยายไปทำธุระในเมือง คงอีกนานกว่าจะกลับ” องุ่นบอก

“พี่องุ่นผัดผักก็ได้ เจียวไข่ก็หอม.....หอม พี่องุ่นทำเผื่อพวกเราได้ด้วยสิ” มะขามอ้อนวอน

“ใช่ๆ องุ่นอย่าลืมทำเผื่อฉันด้วยนะ ฉันทำไม่เป็น” สัมโออ้อนวอนบ้าง

“ได้สิ แต่เธอทั้งสองคนต้องช่วยฉันทำด้วยนะ” องุ่นตอบเมนูในวันนั้นคือผัดผักกับข้าวไข่เจียวที่ทั้งสามคนช่วยกันปรุงอย่างสนุกสนาน เมื่อคุณยายกลับมาก็เห็นหลานทั้งสามทานข้าวอย่างเอร็ดอร่อย

เด็กๆ นอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้วยังต้องหัดทำงาน และทำความดีด้วย เพราะการทำงานจะช่วยให้มีความสามารถ มีความขยันอดทนพึ่งตนเองได้ และการทำดีนั้นจะช่วยให้มีความสุข ความเจริญ ทั้งป้องกันตนไม่ให้เกิดทุกข์

พระตำหนักอิตรลตารโหฐาน
วันเสาร์ ที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๐

พระบรมราโชวาท พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ประจำปี ๒๕๓๐

คุณธรรม ... ตัวอย่าง

อยากร้องทุกข์ต้องเปิดเผยชื่อ

มีฉะนั้นเป็นเพียงร้องเรียนหรือบัตรสนเท่ห์

ข้าราชการรายหนึ่ง สังกัดสำนักงานรัฐมนตรี มีหนังสือร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. ว่า รัฐมนตรีมีคำสั่งเลื่อนข้าราชการรายอื่น ซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบาย และแผนชำนาญการพิเศษในสำนักงานรัฐมนตรี ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีโดยไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ. กำหนดไว้ ทั้งนี้ วิธีการที่ถูกต้อง อ.ก.พ. กระทรวงจะต้องมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาคัดเลือกข้าราชการขึ้นแต่งตั้งดำรงตำแหน่งระดับสูงที่ว่างดังกล่าว จากนั้นเลขานุการรัฐมนตรีจะต้องเสนอชื่อของตำแหน่งว่าง หน้าที่ความรับผิดชอบและความต้องการของตำแหน่ง รวมทั้งรายชื่อข้าราชการที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานรัฐมนตรีและส่วนราชการในกระทรวง ส่วนราชการละ ๑ - ๒ ชื่อต่อรัฐมนตรี เพื่อส่งต่อไปยังคณะกรรมการดังกล่าวเพื่อประเมินและคัดเลือกแล้วจึงเสนอต่อรัฐมนตรีแต่ในการแต่งตั้งคณะกรรมการในครั้งนี้ ไม่ปรากฏหนังสือแจ้งกรมในสังกัดกระทรวงให้ส่งรายชื่อข้าราชการให้เลขานุการรัฐมนตรีเพื่อส่งต่อไปยังคณะกรรมการที่ อ.ก.พ. กระทรวงแต่งตั้ง จึงขอให้ ก.พ.ค. พิจารณายกเลิกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการรายนี้ และให้กระทรวงดำเนินการใหม่ แต่ผู้ร้องทุกข์ขอให้ปกปิดชื่อผู้ร้องทุกข์เป็นความลับ เกรงว่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่

ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า การร้องทุกข์เกินระยะเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้เหตุแห่งทุกข์ รวมทั้งคำขอของผู้ร้องทุกข์ดังกล่าวไม่ปรากฏรายละเอียดข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน เกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติหรือไม่

ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ ตามกฎ.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์ และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเชื่อถือและรับฟังได้ว่า ผู้ร้องทุกข์มีความคับข้องใจ อันเกิดจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา

นอกจากนี้ ในกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ หากส่งรับคำร้องทุกข์เรื่องนี้ไว้พิจารณา ก.พ.ค. ก็จะส่งสำเนาคำร้องทุกข์ไปให้คู่กรณีในการร้องทุกข์ทำคำแก้คำร้องทุกข์ ซึ่งต้องเปิดเผยชื่อของผู้ร้องทุกข์ เพื่อให้คู่กรณีในการร้องทุกข์มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน การที่ผู้ร้องทุกข์ขอให้ ก.พ.ค. ปกปิดชื่อของผู้ร้องทุกข์เป็นความลับ มิให้คู่กรณีในการร้องทุกข์ทราบเช่นนี้ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริง อันเป็นหลักการสำคัญของระบบไต่สวน

ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยไม่รับคำร้องเรื่องนี้ไว้พิจารณา และจำหน่ายออกจากสารบบ

แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ต่อจากฉบับที่แล้วที่แนะนำแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในเรื่องของการนำคุณธรรมภาครัฐไปใช้ปฏิบัติ ซึ่งการตัดสินใจอาจเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในค่านิยมบ้าง ความเชื่อส่วนบุคคลบ้าง ผลประโยชน์ของตนเองบ้าง กับนโยบายของรัฐบ้าง และข้อบังคับทางจริยธรรมในกฎหมาย และข้อบังคับอื่นจะเป็นคำตอบสำหรับความขัดแย้งเหล่านั้น

ในฉบับนี้จะแนะนำแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในเรื่องของความยุติธรรมและมีเหตุผลกันค่ะ

ความยุติธรรมและมีเหตุผล

หลักการ

ในการปฏิบัติราชการทุกท่านจะต้องตัดสินใจ การตัดสินใจแต่ละครั้งจะเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ผลประโยชน์ส่วนบุคคล หรือผลประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น ในการใช้อำนาจ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องยึดหลักต่อไปนี้

- ◆ ไม่มีจุดประสงค์อื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในความรับผิดชอบ
- ◆ ปฏิบัติโดยยุติธรรมและไม่เอาความคิดเห็นส่วนตัวเข้ามายุ่งเกี่ยว สนใจแต่เฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่ต้องตัดสินใจเท่านั้น
- ◆ ปฏิบัติตามหลักความเสมอภาค หลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติที่ไม่ยุติธรรม
- ◆ รักษาสมดุลที่เหมาะสมระหว่างผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ และประโยชน์ของบุคคลกับจุดมุ่งหมายของการตัดสินใจ
- ◆ ตัดสินใจให้ทันเวลาซึ่งเกิดผลต่อผู้มีส่วนได้เสีย
- ◆ ใช้หลักการบริการอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความสำคัญต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละสถานการณ์ด้วย

วิธีการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่

การตัดสินใจและเหตุผลประกอบการตัดสินใจจะต้องบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐาน เพื่อใช้ในการกรณีที่เกิดปัญหาหรือเพื่อการพิจารณาข้อร้องเรียน ข้อสงสัยหรือกรณีต่างๆ

- ◆ การตัดสินใจในการกระทำหน้าที่จะต้องคงที่ สอดคล้องกับหลักการตัดสินใจที่ถูกต้องทุกกรณี
- ◆ ต้องไม่มีการตัดสินใจที่ลำเอียงโดยปราศจากเหตุผลที่เหมาะสม

- ◆ ต้องไม่มีการสมยอม หรือยอมให้อิทธิพลใดๆ รวมทั้งนโยบายภายในองค์กรมาส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจอย่างเป็นธรรมในการทำหน้าที่
- ◆ การตัดสินใจตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานความจริงต่างๆ
- ◆ ให้นำหนักกับข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการตัดสินใจ
- ◆ การตีความกฎ ระเบียบ ที่ใช้ในการตัดสินใจจะต้องพิจารณาเจตนารมณ์และเนื้อหาสำคัญของกฎ ระเบียบนั้นๆ เป็นหลัก
- ◆ ผู้ตัดสินใจจะต้องทำข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจของตนเอง และกระทำหน้าที่โดยไม่ถูกชี้นำโดยผู้อื่น
- ◆ ข้าราชการต้องตัดสินใจโดยไม่ปรากฏว่ามีหรือไม่มีแนวโน้มว่าจะเกิดการขัดกันหรือขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะ หากเกิดความขัดแย้งตามกฎหมาย และหรือตามนโยบายขององค์กรภาครัฐ

จริยธรรมและการตัดสินใจ

ข้าราชการมีหน้าที่ตัดสินใจและใช้กฎหมาย ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตของประชาชน จึงจำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติในเรื่องความขัดแย้งในผลประโยชน์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะตามความต้องการของสาธารณะ

๑. โมเดลสำหรับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

ห้าขั้นตอนของการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

- ๑) ประเมินสถานการณ์ โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด
- ๒) ใช้ข้อบังคับหรือแนวทางอื่นหรือนโยบายเป็นหลัก ซึ่งถ้าสามารถพบคำตอบจากสิ่งเหล่านี้ ก็ไม่จำเป็นต้องดำเนินการในขั้นต่อไป

๓) ทบทวนหลักคุณธรรมในกฎหมาย ประยุกต์เข้ากับสถานการณ์ โดยใช้ร่วมกับหลักการทั่วไปเพื่อหาคำตอบสำหรับปัญหาที่เผชิญอยู่

๔) ประเมินอย่างเข้มข้น โดยประยุกต์หลักคุณธรรมแต่ละข้อเข้ากับสถานการณ์ และตัดสินใจว่าหลักการใดเหมาะสมที่สุด ค่านิยมหรือคุณธรรมหลัก ๙ ประการนี้ ที่ข้าราชการพลเรือนยึดถือ ไม่มีข้อใดข้อหนึ่งสำคัญกว่ากัน ขึ้นกับกรณีว่าจะต้องใช้คุณธรรมข้อใดจะเที่ยงธรรม เช่น หากเป็นกรณีผลประโยชน์สาธารณะให้ใช้หลักคุณธรรมข้อ ๑ และ ๓ มากกว่าจะใช้ข้อ ๕

แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

๕) บันทึกการตัดสินใจและเหตุผลสนับสนุนไว้เป็นเอกสาร สำหรับการทบทวนและเป็นหลักฐาน

๒. น้ำหนักของค่านิยมและความขัดแย้งของการบังคับใช้

หลักจริยธรรมและการบังคับใช้นั้น ไม่ได้กำหนดลำดับความสำคัญว่าหลักใดมีความสำคัญมากกว่ากัน แต่จะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ละหลักเป็นรากฐานของการบริหารภาครัฐที่ดีที่เท่าเทียมกัน กฎหมายตระหนักดีว่าแต่ละสถานการณ์ย่อมแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น หลัก **“ความถูกต้องชอบธรรม”** ย่อมใช้เป็นหลักที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะมากกว่าจะใช้หลัก **“การให้บริการโดยมีอัธยาศัยที่ดี”**

๓. จรรยาบรรณวิชาชีพ

เป็นข้อบังคับที่ประกาศใช้โดยสมาคมวิชาชีพ เพื่อดูแลพฤติกรรมของสมาชิก ถ้าท่านเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพ ความขัดแย้งอาจเกิดจากกฎเกณฑ์ของวิชาชีพกับภาระทางจริยธรรมและตำแหน่งฐานะในภาครัฐ

ความขัดแย้งเหล่านี้มักจะเกิดจากความแตกต่างกันในมุมมองของนโยบายรัฐ หรือมาตรฐานทางวิชาชีพกับความสำนึกผิดชอบของตนเองที่มีต่อประโยชน์สาธารณะ

เจ้าหน้าที่ที่ถือเป็นวิชาชีพนี้ เป็นได้ทั้งผู้ที่ถูกจ้างเพื่อให้บริการทางวิชาชีพแก่ลูกค้าขององค์กร และผู้ที่ถูกจ้างเพื่อให้บริการทางวิชาชีพแก่ลูกค้าซึ่งมีฐานะนายจ้าง ซึ่งหากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ในกรณีแรก ถือว่าองค์กรเป็นผู้กำหนดนโยบายและการจัดสรรทรัพยากร เช่น แพทย์โรงพยาบาลของรัฐ ส่วนในกรณีหลัง ผู้ให้บริการจะต้องเคารพในสิทธิของนายจ้างในการกำหนดเงื่อนไขความต้องการในบริการนั้น เช่น ทุนายความ

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างจรรยาบรรณวิชาชีพกับจริยธรรมของข้าราชการ ส่วนใหญ่เกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน และการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามประมวลจริยธรรม เมื่อเกิดข้อขัดแย้งระหว่างจรรยาวิชาชีพ และจริยธรรมข้าราชการปรากฏขึ้น ท่านควรอธิบายข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับผู้บังคับบัญชาของท่าน และเพื่อนร่วมงาน

นโยบายหรือกระบวนการทำงานใดๆ ขององค์กรที่เมื่อปฏิบัติตามแล้วนำไปสู่การตัดสินใจในการทำหน้าที่ยังไม่เป็นธรรมหรือปราศจากเหตุผลที่ถูกต้อง ชอบธรรมจะต้องถูกปรับปรุงแก้ไขและหรือยกเลิก

คู่มือฉบับนี้มีเจตนาที่จะอธิบายให้เข้าใจว่า ประการแรก จริยธรรมของข้าราชการพลเรือนจะถูกแสดงออกต่อสังคมและในทางปฏิบัติงานในทุกขณะได้อย่างไร

จริยธรรมข้าราชการพลเรือนประกอบด้วยค่านิยมหลัก ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐาน ๙ ประการ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานภาครัฐ ซึ่งกำหนดไว้ในประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ และสำหรับส่วนราชการต่างๆ ได้กำหนดมาตรฐานพฤติกรรมในการปฏิบัติงานตามจรรยาข้าราชการ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติภารกิจของข้าราชการของตนตามความคาดหวังของประชาชน รวมทั้งเหมาะสมกับบริบทการทำงานของข้าราชการในหน่วยงานของตนเพื่อเป็นพันธะสัญญาต่อสาธารณชนว่า

“ เราจะปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักจริยธรรม และจรรยาข้าราชการ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และสร้างพัฒนาการให้แก่ประเทศชาติ ”

ประการแรก จริยธรรมข้าราชการพลเรือนมิได้เป็นเพียงอุดมการณ์ที่คาดหวังต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ แต่แท้จริงเป็นรากฐานในการทำงานของข้าราชการที่จะต้องกระทำในทุกขณะเพื่อปฏิบัติงาน คู่มือในบทที่ ๓ นี้ จะได้นำเสนอแนวทางปฏิบัติตามจริยธรรมข้าราชการพลเรือนที่มีหลักฐานทางวิชาการได้รับการประเมินจากข้าราชการในปี ๒๕๕๐ ๒๕๕๑ ว่าจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นเรื่องใหม่สำหรับข้าราชการและเป็นที่ยอมรับเป็นสากล และส่งผลกระทบเสริมแรงให้จริยธรรมตามคุณธรรม/ค่านิยมหลักอื่นๆ เข้มแข็งอย่างอัตโนมัติ

ประการที่สอง วิธีการตัดสินใจเพื่อกระทำหน้าที่ ซึ่งเป็นสาเหตุของการกระทำหรือไม่กระทำหน้าที่อย่างเที่ยงธรรมของเรา โดยแนะนำผ่านกรณีข้อขัดแย้งที่สามารถเกิดขึ้นได้ในการปฏิบัติหน้าที่ที่พบเห็นได้บ่อยๆ และสำคัญ

ประการที่สาม บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของเรา ในการปฏิบัติตามพันธะสัญญาทางจริยธรรมในการทำงาน

